

SIVILOMBUDSMANNEN

Barnevernsinstitusjon reduserer bruk av tvang

Akershus ungdoms- og familiesenter, avdeling Sole, har over tid arbeid med forebygging av tvang, med spesielt fokus på tvang i akutte faresituasjoner. I en besøksrapport fra Sivilombudsmannen etter besøk til avdelingen, fremheves viktigheten av systematisk arbeid for å forebygge situasjoner som kan føre til tvang.

Rapporten er skrevet etter det første besøket til en barnevernsinstitusjon foretatt under Sivilombudsmannens forebyggingsmandat. Denne er offentlig og kan leses på Sivilombudsmannens nettsider: sivilombudsmannen.no

Avdeling Sole ble i oktober varslet om at besøket ville finne sted i perioden november – desember 2016. Dato for besøket ble ikke varslet. Avdelingen tar i mot ungdom i alderen 12–18 år og er en lukket institusjonsavdeling der ungdom kan plasseres etter tvangsvedtak.

Avdeling Sole syntes å ha flere gode rutiner for å ivareta ungdommenes rettigheter ved inntak og under oppholdet. Det fremkom imidlertid under besøket at institusjonen kunne ha tydeligere rutiner og retningslinjer for å minske risikoen for at ungdommene kan bli utsatt for nedverdiggende behandling. Dette gjaldt blant annet gjennomføring av kroppsvisitering og politiets rolle ved inntak.

Redusert tvang

Avdeling Sole har over flere år jobbet systematisk med forebygging av bruk av tvang, med spesielt fokus på tvang i akutte faresituasjoner.

- Gjennomgang av protokoller og funn fra besøket tyder på at arbeidet gir positive effekter, og bør videreføres, også når det gjelder tvang som ikke skjer i akutte faresituasjoner, sier Aage Thor Falkanger, sivilombudsmann. Begrensning i bevegelsesfriheten var den type tvangsvedtak som ble benyttet mest ved avdeling Sole på besøkestidspunktet.

Både nasjonal og internasjonal forskning viser at barn i institusjon opplever at det brukes for mye tvang. Inngripen i den personlige integriteten skal bare finne sted dersom det er strengt nødvendig og krever at andre fremgangsmåter skal være forsøkt først. Dette innebærer at institusjonene må arbeide systematisk for å forebygge situasjoner som kan føre til tvang.

Fysiske forhold

Rapporten tar blant annet for seg viktigheten av gode fysiske forhold. Fellesarealene på avdeling Sole framstod som nakne og lite hyggelige på besøkestidspunktet.

- Selv om en akuttinstitusjon er en korttidsbolig er det grunn til å påpeke at omgivelser kan ha stor betydning for trygghetsfølelse og opplevelse av å bli ivaretatt som individ. Omgivelser som gir signal om at den som er fratatt friheten er en sikkerhetsrisiko eller at det på andre måter forventes en negativ oppførsel, kan oppleves som stigmatiserende og fremmedgjørende for ungdom i en sårbar situasjon, sier Aage Thor Falkanger.

Når barn plasseres på en institusjon, legger dette begrensinger på deres personlige frihet og selvbestemmelsesrett. Dette er friheter og rettigheter som er beskyttet av menneskerettighetene og som bare kan begrenses dersom inngrepet er nødvendig, proporsjonalt og regulert gjennom lov eller forskrift.

Kontakt: Aage Thor Falkanger, sivilombudsmann, 22 82 85 40, afa@sivilombudsmannen.no
evt. via Anette Hansen, kommunikasjon, 97515708, anh@sivilombudsmannen.no
Sentralbord: 22 82 85 00

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling foretar regelmessige besøk til steder der mennesker er fratatt friheten, for eksempel fengsler, politiarrester, psykiatriske institusjoner og barnevernsinstitusjoner. Besøkene kan være varslede eller uvarslede. Rapportene fra hvert besøk publiseres på nettsidene til Sivilombudsmannen.